

Naligiimmik siunissaqarneq

*Naligiimmik
siunissaqarusuppugut!*

Hermann Berthelsen, borgmesteri, Qeqqata Kommunia

Ole Dorph, borgmesteri, Qaasuitsup Kommunia

Jørgen Wæver Johansen, borgmesteri, Kommune Kujalleq

1 Siulequt

Allannguissagaanni nukittuumik aqutsisoqartariaqarpoq. Tamanna inuiaqatigiinnut sutigulluunniit tunngassuteqartuni atuuppoq, aamma pisortat isumagisaat allannguiffigissatillugit atuulluni.

Pisortat suliassaqarfiini aaqqissuussinikkut allannguisariaqarnerit ingerlanneqarnissaasa qularutigineqarnerat piffissami sivitsortumi misigaarput. Aaqqissuussaannerup aaqqissuuteqqinneqarnissaa pillugu qangaaniilli aalajangiunneqarsimasumi pilersaarutit saniatigut, pisortat suliassaqarfii nunami aningaasaqarnerup nammassinnaasaanut naleqqussarneqassapput.

Allannguinerni tamani ajugaasoqarlunilu ajorsartoqartuaannarpoq. Taamaattumik allannguinissami anguniakkat kikkunnit tamanit paasineqartariaqarput. Innuttaasunut sullissinerup sapinngisamik pitsaanerpaap pilersinneqarnissaa, pisortat suliassaqarfiisa allanngortinneqarnissaanni anguniagaavoq. Tamatumani innuttaasut akuutinneqarlutillu tusaaniarneqartariaqarput. Matumani nunap aningaasaqarnera kisimi pineqanngilaq, aammali nunap immikkoortortaanni najukkanilu innuttaasunut inuutissarsiutilinnullu pitsaanerpaamik atugassaqartitsinissap qanoq pilersinneqarnissaa pineqarluni.

Aalajangiinissat innuttaasunut sunniuteqartussaattillugit, innuttaasut eqqugaasussat qanimut akuutinneqarunik pitsaanerpaamik innuttaasunik akuutitsisoqartussaasoq kikkunnit tamanit takuneqarsinnaassaaq. Tamanna aaqqissuussaannerup aaqqissuuteqqinneqarnissaani tunngaviuvoq. Illuatungaani kommunit ilaat naleqqussarlutik nunap immikkoortortaasa sullinneqarnissaanni nukissaqassuseq pisariaqartoq naammattoq pigivaat, ilutigalugulu kommunini najugaqarfinnut qanilaassuseq nukittorsartarlugu.

Aaqqissuussaannerup aaqqissuuteqqinneqarnissaani tunngavissanut sanilliullugu, oqarluaannaraanni killorluinnaanik pisoqartoq misigaarput. Ukiuni kingullerni qulini qitiusunngorsaannermi aatsaat taamak qitiusunngorsaattigisoqarpoq. Tamanna oqaaseqarfigissanagu akueriinnarsinnaajunnaarpaput. Ataatsimoorluta aalajangiiffigisagut takorluukkat pingaartitallu maanna piviusunngortinneqartaqariaqarput, utaqqisinnaajunnaarpugut. Illoqarfiit pingaarnersaata avataani nunap immikkoortortai naalliupput, pisariaqartumillu iliuusissat piaartumik iliuuserineqartariaqarlutik.

Nalunaarusiami matumani oqariartuutit ersaripput:
Aaqqissuussaannerup aaqqissuuteqqinneqarnissaa

tamakkiisumik atuutilersinneqarli, ilutigalugulu pisortat
suliffeqarfiutai illoqarfiit pingaarnersaannit nunap
immikkoortortaannut siammarneqarlik!

Naligiimmik siunissaqarusuppugut!

Hermann Berthelsen, borgmesteri, Qeqqata Kommunia

Ole Dorph, borgmesteri, Qaasuitsup Kommunia

Jørgen Wæver Johansen, borgmesteri, Kommune Kujalleq

2 Imarisai

1	SIULEQUT	2
2	IMARISAI	5
2.1	ILUSILIANUT TAKUSSUTISSIAQ	5
2.2	TAKUSSUTISSIANUT TAKUSSUTISSAQ	5
3	EQIKKAANEQ	7
4	ATAQATIGIIKKUNNAARNEQ	8
4.1	SULIFFEQARFIIT ILLOQARFIIT PINGAARNERSAANNISINNIARNEQARNERI	9
4.2	NAMMINERSORLUTIK OQARTUSSAT AKTIANIK PIGINNEQATIGIIFII ILLOQARFIIT PINGAARNERSAANNI QULLERSAQARFEQARPUT	10
4.3	INATSISARTUT ANINGAASANUT INATSISAATIGUT ILLUINNAASIORTUMIK ILLOQARFIIT PINGAARNERSAANNUT ANINGAALIINISSAT SALLIUNNEQARNERI	10
4.4	ILLOQARFIIT PINGAARNERSAATA AVATAANI SULIATIGUT PIGINNAASANUT TATIGINNINNGINNEQ	11
4.5	ISERTITATIGUT ASSIGIINNGITSUMIK AGGUATAARINEQ	12
4.6	INUUTISSARSUUTITIGUT ASSIGIINNGITSUMIK INERIARTORTITSINEQ	13
4.7	INUIAQATIGIIT ASSIGIINNGITSUMIK KATITIGAANERAT	15
4.8	ILLOQARFIIT PINGAARNERSAATA KOMMUNIA, IMMINUINNAQ NAAMMAGERPASISSOQ	17
4.9	AAQQISSUUSAAANERUP AAQQISSUUTEQQINNEQARNISSAA UNITTOOQASOQ	17
4.10	SANAARTORTITSINERIT QITIUSUMIT AQUNNEQARNERAT	19
4.11	DIGITALISERINNGORSAAANEQ PINGAARNERTUT SULIASSAAVOQ	19
4.12	QITIUSUMIT AQUTSINISSAQ PINGAARNERTUT ANGUNIAGAAVA?	20
5	NUNAP IMMikkoortortaasa sunniivigeqatigiinnerat	22
5.1	KOMMUNE KUJALLEQ	23
5.2	KOMMUNEQARFIK SERMERSOOQ	25
5.3	QEQQATA KOMMUNIA	25
5.4	QAASUITSUP KOMMUNIA	27
5.5	ATAATSIMUT ISIGINNILLUNI	29
5.6	AAQQISSUUSAAANERUP AAQQISSUUTEQQINNEQARNISSAATA AALLARTINNEQARNERA	31
6	INGERLARIAQQINNISSAQ	32

2.1 ILUSILIANUT TAKUSSUTISSIAQ

ILUSILIAQ 1. ILLOQARFIIT PINGAARNERSAANNIT SIAMMARSAAANERUP TAKUSSUTISSARTAA	8
ILUSILIAQ 2. 2004-MIT 2016 TIKILLUGU INATSISARTUT INATSISAATIGUT SANAARTORNISSAMUT ANINGAASAT AGGUATAARNEQARNERAT	10
ILUSILIAQ 3. ILANNGAATISSAT ILANNGAATIGINAGIT AGGUAQATIGIISILLUGU ISERTITAT, 2013	12
ILUSILIAQ 4. NAMMINERSORLUTIK OQARTUSSANI KOMMUNINILU PIFFISSAQ TAMAKKERLUGU ATORFIIT NIKERIARNERAT, 2009-MIT 2014 TIKILLUGU	18
ILUSILIAQ 5. NAMMINERSORLUTIK OQARTUSSAT PIFFISSAQ TAMAKKERLUGU SULISUI ATORFINNUT ASSIGIINNGITSUNUT AGGUATAARLUGIT NUUMMI NAJUGALLIT, 2014	18

2.2 TAKUSSUTISSIANUT TAKUSSUTISSAQ

TAKUSSUTISSIAQ 1. ILLOQARFIIT PINGAARNERSAANNIT SIAMMARSAAANEQ, SULIFFEQARFIIT QASSIT, KOMMUNILLU SIAMMARTERFISSAAT	7
TAKUSSUTISSIAQ 2. NUUMMI QULLERSAQARFILERLUGIT AKTIANIK PIGINNEQATIGIIFINNIN NUTAANIK PILERSITSINEQ	10
TAKUSSUTISSIAQ 3. NAJUGAQARFINNUT AGGUATAARLUGU SIULERSUISUNUT ILAASORTAT, ASSERSUUTIT, 2015-IMI NOVEMBARIP QAAMMATAANI	12
TAKUSSUTISSIAQ 4. INUILI-MI ILINNIARTUT SULIFFIMMIK MISILIIVIGISINNAASAASA NUNAP IMMIKKOORTORTAANNUT AGGUATAARNEQARNERAT, 2015-IMI NOVEMBARIP QAAMMATAANI... ..	14
TAKUSSUTISSIAQ 5. <i>KTI-MIT ILLOQARFINNI/NUNAQARFINNI SULIFFIMMIK MISILIIVISSAT</i> <i>AGGUATAARNEQARNERAT, 2015-IMI NOVEMBARIP QAAMMATAANI</i>	15
TAKUSSUTISSIAQ 6. NUUMMI NUNALLU SINNERANI INNUTTAASUT KATITIGAANERAT, 2015-IMI JANUAARIP AALLAQQAATAANI	15
TAKUSSUTISSIAQ 7. 18-64-INIK UKIULLIT NUUMMI NUNALLU SINNERANI SULIFFISSAQARTITSINIUTINUT AGGUATAARNEQARNERAT, 2013	16
TAKUSSUTISSIAQ 8. KOMMUNINUT NUUTSIVISSANUT AGGUATAARLUGU NUUTSITERINISSAMUT SIUNNERSUUT	29
TAKUSSUTISSIAQ 9. NUUTSITERINISSAQ ILLOQARFINNUT AGGUATAARLUGU	29
TAKUSSUTISSIAQ 10. NAMMINERSORLUTIK OQARTUSSAT ATAANNI SULIFFEQARFIIT NUUTSINNEQARNISSAANNIK SIUNNERSUUT, IMMikkoortortat illoqarfiillu, atorfiit AMERLASSUSAAT	30

3 Eqikkaaneq

Illoqarfiit pingaarnersaanni kommunip avataaneersugut siunnersuutigaarput, Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutaasa siammarterneqarneratigut, aaqqissuussaanerullu aaqqissuuteqqinneqarnissaata naammasineqarneratigut, inuiaqatigiinni naligiimmik atugassaqartitsineq pilersinneqaqqissasoq. Kalaallit Nunaat kingumut ataqatigiillunilu nunatut nukittuutut inisseqqittariaqarpoq.

Siunnersuutigaarput, Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutai illoqarfinni assigiinngitsuni ilinniarfinnut attuumassutillit, nalinginnaasumillu najukkani iluaqutaasussat najukkani inissinneqarneratigut annertuumik ingerlatsinermi iluaqutissanik sunniivigeqatigiinnissanillu pilersitsisoqassasoq.

Siunnersuutigaarput, pisortat suliassaqarfii qanilaassusermik ilisarnaateqassasut: suliassaq najukkami suliarineqarsinnaaguuni, sapinngisamik innuttaasut qaminut tikillugit najukkami suliarineqassaaq.

Siunnersuutigaarput, illoqarfiit pingaarnersaat massakkut allaffissornikkut sikkisaanngitsumik annertuumillu isumagisaqartutut inissisimajunnaarluni, inuussutissarsiutitigut ineriartortitsinermik qitiusunngorsaanermillu ingerlatsilluni, nunap sinnerata

illoqarfiit pingaarnersaannut tatiginninnera upperinninneralu pilersinneqaqqissasoq.

Siunnersuutigaarput, Namminersorlutik Oqartussat suliffiutaat 600-t Nuummit sinerissamut siammarterneqassasut. Namminersorlutik Oqartussat suliffiutaasa, suliffeqarfiutaasa, selskabillu namminneq pigisaasa 6 procentit missaat pineqarput.

Takussutissiaq 1. Illoqarfiit pingaarnersaannit siammarsaaneq, suliffeqarfiit qassit, kommunillu siammarterfissaat

Nunap immikkoortortaa	Amerlassutsit
Kommune Kujalleq	133
Kommuneqarfik Sermersooq	108
Qeqqata Kommunia	147
Qaasuitsup	212
<i>Katillugit</i>	<i>600</i>

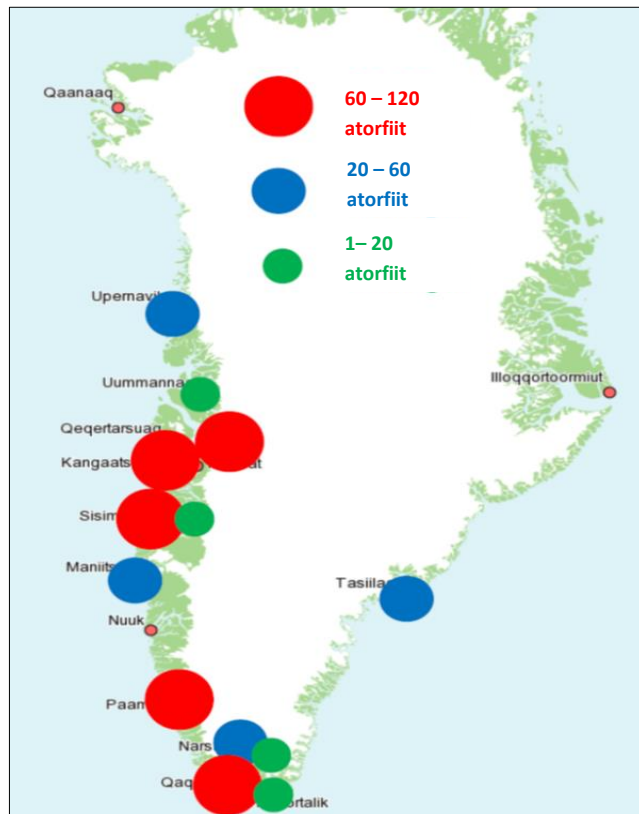
Aallerfik: Nammineq naatsorsuinerit, 2015-imi novembarip qaammataani.

Siunnersuutigaarput, Nukissiorfiit aktianik piginneqatigiiffinngortinneqassasoq, soorluttaaqq pisortat aktianik piginneqatigiiffii arlallit allanngortinneqassasut/taamaatinneqassasut.

Siunnersuutigaarput, naalakkersuisoqarfimmi suliassat imaluunniit Namminersorlutik Oqartussani politikikkut sullissinissat kisiisa pineqartillugit, naalagaaffiup Namminersorlutik Oqartussallu suliffiutaat nutaat Namminersorlutik Oqartussanut aatsaat inissinneqartassasut.

Siunnersuutigaarput piaartumik suliffeqarfinnik siammarsaasoqarlunilu, aaqqissuusaanerup aaqqiissuuteqqinneqarnissaa ingerlanneqassasoq. Tamanna Namminersorlutik Oqartussat inatsisaat naapertorlugu suliassanik amerlanerusunik Danmark-imit tigusinissamut tunngavissiissaaq, matumanimi akisussaaffiit taakku arlaqartut naalakkersuisoqarfimmut tunngasuugamik, manna tikillugu immikkoortortat nuuttussat allaffeqarfiinut inississammata.

Ilusiliaq 1. Illoqarfiit pingaarnersaanit siammarsaanerup takussutissartaa

4 Ataqtigiikkunnaarneq

Ukiut tuusintilikkutaat nutaap aallartinnerani nunatta ataqtigiinnermi annersaa annaavaa. Pisuunerup piitsuunerullu aamma illoqarfiit pingaarnersaata nunallu sinnerata akornanni naligiinnginnerujussuaq ukiuni kingullerni annertusinikuvoq. Naligiinnginnerup annertusiartuinnarnera ilutigalugu innuttaasunut toqqissisimajunnaaraluttuinnarput. Naligiikkunnaaqqavugut.

Nunap tamarmi atugarissaarnissaa Namminersorlutik Oqartussat eqqarsaatigiunnaarsimavaat. Namminersorlutik Oqartussat sanaartornissamut aningaasaliisarnermi, pisortallu suliffeqarfiutaannik agguataarisarnermi, illoqarfiit pingaarnersaanni pissutsit pitsanngorsaavigineqarnissaat, ineriartortinneqarnissaalu samminerusimavaat.

Sinerissamit Nuummut tikittartut arlaqartut, nunamut allarluinnarmut tikittutut misigisimasarput.

Sanaartornissami ingerlatsinissamilu aningaasarpasuit illoqarfiit pingaarnersaasa kommunianut aningaasaliissutigineqartangaarmata, nunap sinnera puigorneqartuuisarpoq. Ilutigalugu illoqarfiit pingaarnersaasa kommuniata aalajangernikuuaa, kommunit sinnerinut nalinginnaasumik ataqtigiissuteqarniarani.

Ineriartortitsinissamut assigiimmik periarfissaqarluta inuiaqatigiikkunnaarsimavugut.

Nunami ataatsimoorunnaarluta pisariaqartumik aaqqissuussinissat, soorlu assersuutigalugu aaqqissuussaanerup aaqqissuuteqqinneqarnissaa ingerlassinnaangikkutsigu, ilutsinnilu aaqqiagiingissuteqaannarutta nunarput sanngiillissaaq. Nuna sanngiitsoq aningaasatigut imminut napatissinnaangilaq, namminiilersinnaananilu. Nunat allat assigalugit naligiinnissaq siunnerfigiunnaaqqavarput.

Nunatsinni naligiinginnerujussuit aaqqiissuteqarfialugit, naligiimmik siunissaqalernissarput pilersittariaqarparput.

Massakkut inissisimanitsinni pingaarnertut naligiinginnerit tulliuttumi saqqummiutissavagut:

Suliffeqarfiit illoqarfiit pingaarnersaanniisinniarneqarneri

Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffii illoqarfiit pingaarnersaanni qullersaqarfeqarput

Inatsisartut aningaasanut inatsisaatigut illuinnaasiortumik illoqarfiit pingaarnersaannut aningaaliinissat salliunneqarneri

Illoqarfiit pingaarnersaata avataani suliatigut piginnaasanut tatiginnginninneq

Isertitatigut assigiinngitsumik agguataarineq

Inuutissarsiutitigut assigiinngitsumik ineriartortitsineq

Inuiaqatigiit assigiinngitsumik katitigaanerit

Illoqarfiit pingaarnersaata kommunia, imminuinnaq naammagerpasissoq

Aaqqissuussaanerup aaqqissuuteqqinneqarnissaa unittoqqasoq

Sanaartortitsinerit qitiusumit aqunneqarnerit

Digitaliserinngorsaaneq pingaarnertut suliaaavoq

Qitiusumit aqutsinissaq pingaarnertut anguniagaava?

4.1 Suliffeqarfiit illoqarfiit pingaarnersaanniisinniarneqarneri

Pisortat suliffeqarfiutitik sinerissamit illoqarfiit pingaarnersaannut nussorpaat. Matumani ilaatigut nutserisunngorniarfik, A/S Inissiatileqatigiiffik INI-Illu ilaa Sisimiunit illoqarfiit pingaarnersaannut nuutsinneqarput. Sulisa A/S Maniitsumit illoqarfiit pingaarnersaannut nuutsinneqarpoq.

Naalagaaffiup suliffeqarfiutai illoqarfiit pingaarnersaanniisinneqarniarput. Taamaalluni Arktisk Kommando Kangilinnguanit illoqarfiit pingaarnersaannut nuutsinneqarpoq, naalagaaffiullu silaannakkut angallannermik suliffeqarfiutaa Naviar Kangerlussuarmit aamma illoqarfiit pingaarnersaannut nuutsinneqarluni.

Massakkut illoqarfiit pingaarnersaanni matoqqasumik isertitsiviliorinissamut atatillugu sanaartorneq ingerlanneqaleruttorpoq.

4.2 Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffii illoqarfiit pingaarnersaanni qullersaqarfeqarput

Ullutsinni aktianik piginneqatigiiffiit pilersinneqartut taamaallaat Nuummi qullersaqarfeqarlutillu Nuummiit ingerlanneqarput. Pisortat aktianik piginneqatigiiffii qanga sinerissamut siammarterneqartaraluaramik.

Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffii nutaat Nuummuinnaq inissinneqartarput. Taamaalilluni matumani Illuut A/S, Greenland Oil Spill Response A/S aamma Sikuki Nuuk Harbour A/S pineqarput.

Takussutissiaq 2. Nuummi qullersaqarfilerlugit aktianik piginneqatigiiffinnik nutaanik pilersitsineq

Aktianik piginneqatigiiffiit nutaat	Ukioq pilersinneqarfia
Illuut A/S	2009
Greenland Oil Spill Response A/S	2012
Nuuk Sikuki Harbour A/S	2013

Aallerfik: Naalakkersuisut.gl-imit paasissutissat

Pisortat aktianik piginneqatigiiffii nutaat illoqarfiit pingaarnersaanniinaq aningaasaliinerupput. Illuut A/S aamma Sikuki Nuuk Harbour A/S, Namminersorlutik Oqartussat akiitsumi akilersugassaat ukiuni kingullerni 1,5 mia. koruuninik annertusitinnikuaat. Illuatungaani nuna

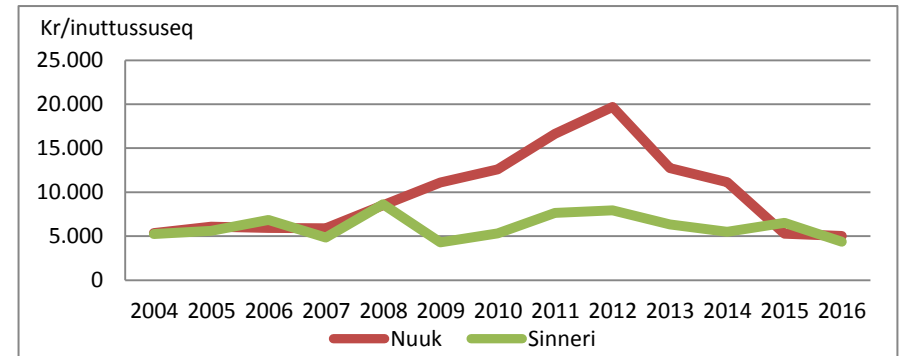
tamaat isigalugu Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffii soorlu Royal Greenland A/S aamma TELE A/S attartukkatit killilersortariaqarsimavaat.

4.3 Inatsisartut aningaasanut inatsisaatigut illuinnaasiortumik illoqarfiit pingaarnersaannut aningaaliinissat sallinneqarneri

Illoqarfiit pingaarnersaanni aningaasaliinissat pingaartinneqarlutik, Namminersorlutik Oqartussat ukiuni kingullerni aningaasanut politikkaa naligiinngitsorujussuuvoq.

Aktianik piginneqatigiiffiit naalagaaffiullu illuinnaasiorlutik aningaasaliisarnerisigut, illoqarfiit pingaarnersaanni annertuumik aningaasaliisoqartarpoq, sinerissalli sinneranut killorluinnaanik pisoqartarluni.

Ilusiliaq 2. 2004-mit 2016 tikillugu Inatsisartut inatsisaatigut sanaartornissamut aningaasat agguataarneqarnerat

Aallerfik: Ukiut ingerlanerini Inatsisartut aningaasanut inatsisaanni "illoqarfinnut agguataarlugu sanaartornissamut aningaasaliissutaasimasunut takussutissiaq".

Namminersorlutik Oqartussat illoqarfiit pingaarnersaannut immikkut ittumik aningaasaleeriaasiliorsimavoq. Taamaalilluni illoqarfiit pingaarnersaanni kulturikkut illorsuaq Katuaq ukiumut 5 millioner koruuninik tapiiffigineqartarpoq, illuatungaanili Sisimiuni kulturikkut illorsuaq Taseralik aamma Ilulissani Sermermiut aningaasanut inatsisitigut tapiiffigineqarneq ajorlutik.

Assinganik Nuummi Qinngorput-mi sanaartorfigissarneqarnera ukiumut 15 millioner koruuninik tapiiffigineqartarpoq, illoqarfiilli pingaarnersaata sinnera ilanngullugu nunap sinnerata 15 millioner koruunit avittariaqarlugit.

Illoqarfiit pingaarnersaanni Nunatta Atuagaateqarfia aamma Nunatta Katersugaasivia Nunatta karsianit akilerneqarmata, sinerissamili atuakkanik atorniartarfiit katersugaasiviillu kommunit karsiinit namminnerlu aningaasalersuinerikkut kiisalu ilamerngi kommunip ataatsimoortumik tapiissutaannit aningaasalersorneqartarmata, immikkut ittumik aningaasaleeriaaseqartoq aamma takuneqarsinnaavoq.

4.4 Illoqarfiit pingaarnersaata avataani suliatiqut piginnaasanut tatiginninnginneq

Inuutissarsiutini arnat angutillu assigiimmik sunniuteqarlutillu peqataasinnaanissaat Naalakkersuisut qulakkeerusuppaat. Immikkut piginnaasallit ataatsimut isigalugit, soorlutaaq aqutsinermi aalajangiinissanilu suaassutsit naligiinnerulernissaasa siuarsarneqarneratigut, inuiaqatigiit aningaasaqarnerisa ineriartornerata nukittorsarneqarnissaa politikikkut anguniagaasoq nalunaarutigineqarnikuuvoq.

Taamaakkaluartoq illoqarfiit pingaarnersaata avataani inuutissarsiutitigut assigiimmik periarfissaqartitsinissaq peqataatitsinissarlu pineqartillugit, immikkut piginnaasallit ataatsimut isiginiarneqarnissaatigut Namminersorlutik Oqartussat assinganik isiginnittaaseqanngillat.

Namminersorlutik Oqartussat aktianik piginneqatigiiffimmi, suliffeqarfiutimi, siunnersuisoqatigiimmilu siulersuisui pingaartumik illoqarfiit pingaarnersaanni aamma Kalaallit Nunaata avataani najugalinnit inuttalersortarpai. Siulersuisuni siunnersuisoqatiinnilu ilaasortat nunap immikkoortortaannut agguataarlugit, takussutissiaq 3-mi assersuusiarineqarput.

Takussutissiaq 3. Najugaqarfinnut agguataarlugu siulersuisunut ilaasortat, assersuutit, 2015-imi novembarip qaammataani

Siulersuisunut ilaasortat (sulisut sinniisaat minillugit)	Illoqarfiit pingaarnersaat	Kalaallit Nunaata sinnera	Kalaallit Nunaata avataani
Aktianik piginneqatigiiffiit			
Royal Greenland	2	0	4
TELE Greenland	2	0	2
KNI	1	1	4
Royal Arctic Line	1	0	4
Boligselskabet INI	1	0	3
Illuut	3	0	0
Nuuk Sikuki Harbour	1	1	3
Ilinniarfiit			
Ilisimatusarfik	1	0	5
Tech College Greenland	6	1	0
Campus Kujalleq & Niuernermik Ilinniarfik Nuuk	5	2	0
Peqqissaanermik Ilinniarfik	4	0	0
INUILI	3	4	0
Siunnersuisooqatigiisimasut, massakkullu siunnersuisooqatigiit			
Assartuussineq pillugu isumalioqatigiissitaq	3	0	3
Aalisarnermut siunnersuisut (toqqakkat minillugit)	6	0	0
Akileraarneq atugarissaarnerlu pillugit Isumalioqatigiissitaq	2	1	5
Aningaasaqarnermut siunnersuisooqatigiit (ilaasortat)	10	0	0
Aningaasaqarnermut siunnersuisooqatigiit (siulersuisut)	3	0	3

Aallerfik: Suliffeqarfiit nittartagaannit paasisutissat, 2015-imi novembarip qaammataani.

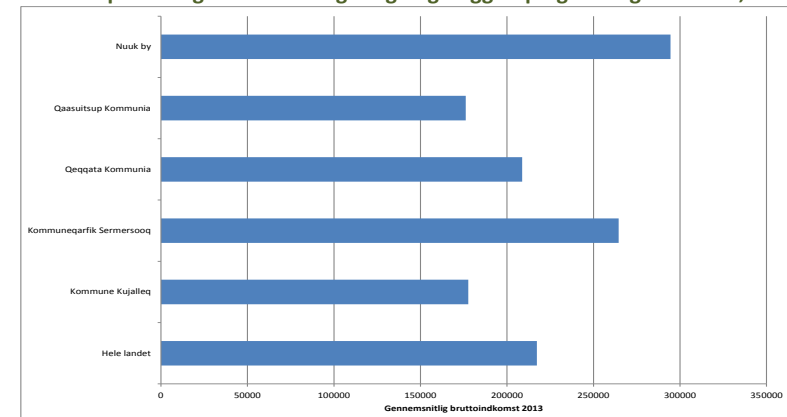
Namminersorlutik Oqartussat siulersuisuminnut, siunnersuisooqatigiinnilu ilaasortaanik ikinngutitik/ilaquttatik/suleqatitillu ilaasortanngortittarunigit, illoqarfimmi taamatut siulersorteqariaaseqarnermi ikinngutersornissamut tunngavissiiinnaavoq.

4.5 Isertitatigut assigiinngitsumik agguataarineq

Namminersorlutik Oqartussat illoqarfiit pingaarnersaanni taamak annertutigisumik salliussinerat, Namminersorlutik Oqartussani atorfillit innuttaasullu sinnerisa kiisalu illoqarfiit pingaarnersaata nunallu sinnerata akornanni isertitatigut annertuumik assigiinngisitsivoq.

Ilanngaatissat ilanngaatiginagit, Nuuk illoqarfiata kommunillu akornanni 2013-imi agguaqatigiissillugu isertitat ilusiaq 3-mi takussusiorneqarput.

Ilusiaq 3. Ilanngaatissat ilanngaatiginagit agguaqatigiissillugu isertitat, 2014

Aallerfik: Nunatta Naatsorsueqqissaartarfia, naatsorsuutininut nalunaarsuiffik, 2015-imi decembarip qaammataani.

Agguaqatigiissillugu isertitatigut takuneqarsinnaavoq, Nuuk illoqarfiani innuttaasoq 100 koruuninik akissarsippat, Kommune Kujalleq-mi innuttaasoq taamaallaat 60 koruuninik, Qaasuitsup Kommunianilu innuttaasoq taamaallaat 62 koruuninik akissarsissasoq. Assinganik Qeqqata Kommuniani innuttaasoq 74 koruuninik akissarsissaaq, Kommuneqarfik Sermersooq-milu innuttaasoq 90 koruuninik akissarsissalluni. 100 koruuninik isertitaqartarnek eqqarsaatigigaanni, nunami tamarmi isertitassaq 75 koruuniinnaavoq.

Danmark-imi pisortat akissarsiatigut ineriartortitsinera assigalugu Namminersorlutik Oqartussat akissarsianut politikkeqarnerat, akissarsiatigut taamak annertutigisumik assigiinngissitsinermut aamma patsisaavoq. Kommunit aamma taamaapput, taamaakkaluortoq Namminersorlutik Oqartussat qitiusumik allaffeqarfiani, suliffeqarfiutaanni, minnerunngitsumillu pisortat selskabiutaanni pitsaaneruseqarnerat akissarsiatigut politikkeqarnikkut sinnerissami kommunit ilinniarsimasunik kajumilersitsinnaanermikkut ajornartorsiuteqartut nalinginnaasumik ilisimaneqarpoq.

4.6 Inuutissarsiutitigut assigiinngitsumik ineriartortitsineq

Namminersorlutik Oqartussat illuinnaasiortumik suliffeqarfiutimi illoqarfiit pingaarnersaatinneqarnissaannik pingaartitsinerata kingunerisaanik, illoqarfiit pingaarnersaata

pisortat allaffeqarfii pingaarteqqavai, nunalli sinnerata inuutissarsiutitigut ineriartortitsinissaq pingaartillugu. Nuummi namminersorlutik suliffeqarfiit ullutsinni ineriartornerinut, pingaartumik Namminersorlutik Oqartussat allaffeqarfiutaasa, suliffeqarfiutaasa pisortallu selskabiini isertitat kaaviiartinneqarnerinik patsiseqarpoq.

Namminersorlutik Oqartussat akissarsianut politikkiata, Namminersorlutik Oqartussallu suliffeqarfiutaasa illoqarfiit pingaarnersaanniisinniarneqarnerisa kingunerisaanik inuutissarsiutitigut ineriartortitsinissaq periarfissalulluni, nunami tamarmi aalisarnikkut, takornarialerinikkut, aatsitassarsiornikkullu isertitaqarsinnaanissap qulakkearniarneqarnissaanit, pisortat illoqarfiit pingaarnersaanni atorfiinut qaffasissumik akissarsialinnut qinnuteqarnissaq imminut akilersinnaaneruvoq.

Kalaallit Nunaanni inuutissarsiutitigut ineriartortitsinissat ilaanni, pinngortitami pisuussutit pinngitsoorneqarsinnaanngillat. Pinngortitami pisuussutit sinnerissami nassaarineqarfiini nalinginnaasumik piiarneqartussaapput/katersorneqartussaapput. Tamanna tunuliaqutaralugu Namminersorlutik Oqartussat inuutissarsiutitigut ineriartortitsinissami suliffeqarfiutai, Visit Greenland aamma Greenland Business Nuummiinnaq ingerlarnniarneqarnerat pissusissamisoorpasingilaq.

Illoqarfiit pingaarnersaanniinnaq sanaartortitsiniarneq aamma aqqissuussaannikkut annertuumik

ajornartorsiorfitsivoq. Aallaavittut sanaartukkat nunaqavissunit sanaartortillugit aaqqissuunneqartariaqaraluarput, soorluttaa pisariaqartinneqaqisut inuusuttunut suliffimmik misiliivissat pissarsiarineqarnissaat eqqarsaatigineqartariaqaraluarlutik. Illoqarfiit pingaarnersaanni sanaartorneq pingaartumik avataaniit suliaartortunut suliffissaqartitsipput.

Ilutigalugu nunap sinnerani sanaartugassat ilinniartunullu suliffinnik misiliivissat amigaatigineqarput. Sinerissami sanaartortartut ilungersunartumik inissisimapput, Naalackersuisullu naatsorsorsimavaat, inuusuttut piukkunnaateqarlutik qinnuteqarsimasut 100-t sinnerlugit sanaartornerup iluani suliffimmik misiliivissaminnik utaqqisut.

INUILI-mi ilinniarsimasunut inuutissarsiorfiit aamma illoqarfiit pingaarnersaanni, illoqarfiup angissusaanut naatsorsuutigineqarsinnaagaluartunik naammattunik suliffimmik misiliivissaqanngilaq. Ilinniartunut suliffimmik misiliivissat agguataarneqarnerat, INUILI-p 2015-imi novembarip naanerani naatsorsuusiorfigisimavai.

Takussutissiaq 4. Inuili-mi ilinniartut suliffimmik misiliivigisinnaasaasa nunap immikkoortortaannut agguataarneqarnerat, 2015-imi novembarip qaammataani

Kommune/illoqarfik	Suliffimmik misiliivissat amerlassusaat	Innuttaasut 1.000-iuppata suliffimmik misiliivissat amerlassusaat
Kommune Kujalleq	35	5,0
Kommune Sermersooq	57	2,6

Qeqqata Kommunian	32	3,4
Qaasiutsup Kommunian	51	3,0
Nuup illoqarfian	45	2,6
<i>Nuna tamakkerlugu</i>	<i>175</i>	<i>3,1</i>

Aallerfik: Inuili, 2015-imi novembarip 23-ani

Takussutissiaq 4-mi takuneqarsinnaavoq, illoqarfiit pingaarnersaanni innuttaasut 1.000-iupputa suliffimmik misiliivissat taamaallaat 2,7-iusut, nunalu tamakkerlugu 3,1-iullutik. Nuna tamakkerlugu isigalugu innuttaasut 1.000-iugaangata suliffimmik misiliivissat eqqarsaatigalugit illoqarfiit pingaarnersaanni suliffimmik misiliivissat arfineq-pingasut amigaatigineqarput, uffa nunap sinneranut sanilliullugu illoqarfiit pingaarnersaanni innuttaasup ataatsip akissarsiaqqortunera patsisaalluni aningaasaqarnikkut inissisimaneq annertungaatsiaraluartoq.

Assinganik Sisimiuni KTI-mit suliffimmik misiliivissat agguataarneqarnerat naatsorsuusiorfigineqarsimavoq.

Takussutissiaq 5-imi takuneqarsinnaavoq, 2010-mit 2015 tikillugu Nuup illoqarfian innuttaasut 1.000-iuppata suliffimmik misiliivissat taamaallaat 3,5-iusut, nunalu tamaat isigalugu taamatulli innuttaasut 1.000-iuppata suliffimmik misiliivissat 4,5-iusut. Taamaalilluni nuna tamaat isigalugu agguaqatigiissitsinermi Nuup illoqarfian appasissorujussuarmik inissisimavoq, aali ukiuni makkunani Kalaallit Nunaanni sanaartortitsinerit Nuummi ingerlanneqartut.

Takussutissiaq 5. KTI-mit illoqarfinni/nunaqarfinni suliffimmik misiliivissat agguataarneqarnerat, 2015-imi novembarip qaammataani

Inuit amerlassusaat	2010-2015 Katillugit
Ilulissat	21
Alluitsup Paa	0
Ittoqqortoormiut	0
Kangerlussuaq	2
Kangaatsiaq	0
Nuuk	60
Qeqertarsuatsiaat	1
Maniitsoq	24
Kangaamiut	1
Nanortalik	4
Narsaq	5
Paamiut	13
Qaqortoq	38
Qasigiannugit	6
Qeqertarsuaq	1
Qaanaaq	2
Qaarsut	5
Sisimiut	32
Tasiilaq	18
Upernavik	5
Kullorsuaq	1
Uummannaq	5
Aasiaat	8
Suliffimmik misiliivissarsimasut	252
Piukkunnartinneqarsimasut	1067
Aallerfik: KTI	

4.7 Inuiaqatigiit assigiinngitsumik katitigaanerat

Namminersorlutik Oqartussat illoqarfiit pingaarnersaannik pingaartitsinersuat inuiaqatigiit assigiinngitsumik katitigaatippaat. Inuusuttut ilinniarsimasut sinerissamiittut suliffissarsisinnaaqqullutik illoqarfiit pingaarnersaannut suliffissarsiortariaqartarput. Tamatuma kingunerisaanik inuit sulisinnaasut illoqarfiit pingaarnersaanni amerlapput, utoqqaallu amerlavallaaratik, illuatungaani illoqarfiit pingaarnersaanni killorluinnaanik illuni. Naggaterpiaani ilaqtariit avissaartuutsinneqarput, utoqqaallu qitornatik illoqarfiit pingaarnersaannut nuukkaangata, pisortanit ikiorserneqarnissaminnik pinngitsuuisinnaajunnaaraluttuinnartarlutik.

Takussutissiaq 6. Nuummi nunallu sinnerani innuttaasut katitigaanerat, 2015-imi januaarip aallaqqataani

Ukiut	0-17 ukiullit	18-64 ukiullit	65-99 ukiullit	Katillugit
Innuttaasut amerlassusaat				
Nuuk	3.944	12.179	869	16.992
Nunap sinnerani	10.229	25.361	3.402	38.992
Nuna tamakkerlugu	14.173	37.540	4.271	55.984
Procent				
Nuuk	23,2	71,7	5,1	100,0
Nunap sinnerani	26,3	65,0	8,7	100,0
Nuna tamakkerlugu	25,3	67,1	7,6	100,0

Aallerfik: Nunatta Naatsorsueqqissaartarfia, naatsorsuutitut nalunaarsuiffik.

Namminersorlutik Oqartussat illoqarfiit pingaarnersaanni aningaasaqarnikkut qaffasissumik inissisimatitsinera,

killorluinnaanillu sinerissami inissisimanerup kingunerisaanik, avataaniit suliarortartut illoqarfiit pingaarnersaannut suliarukkajuttarput. Taamaalilluni kalaallit Nuummi najugaqarlutik suliffissaaleqisut sulii amerlasoorujussuupput.

2014-mi agguaqatigiissillugu illoqarfiit pingaarnersaanni suliffissaaleqisut 894-iupput. Assigiinnarparaa, nuna tamakkerlugu suliffissaaleqisut isigigaanni pinerit tamaasa sisamassaapajaat Nuummi najugaqarunik. Pisortat suliffeqarfiutiminik illoqarfiit pingaarnersaannut inissiigaangata, suliffissaaleqisut suliffittaartinneqaratik suliffiit taakku amerlanersaat avataanit suliarortunit suliffiqineqartarput.

Taamatut ingerlaneq nunap sinneranut aamma sunniuteqarpoq. Ukiuni makkunani nuna tamakkerlugu suliffissaaleqineq qaffasippoq, suliffissaaleqisullu Nuup avataani amerlanersaallutik.

Inuiaqatigiit assigiinngitsumik katitigaanerisa, nalinginnaasumillu kikkut tamat ilinniarluarnissaannik suliffeqarnissaannullu piginnaasakinnitta kingunerisaanik, ullutsinni suliffissaqartitsiniarneq equngalluinnartumik ingerlalersimavoq. Suliffissaaleqineq qaffasiinnarani aamma inuit sulisinnaasut akornanni siusinaartumik pensionisiallit amerliartuinnarput.

Takussutissiaq 7-imi, inuit sulisinnaasut suliffilinnut, suliffissaaleqisunut, sulisinnaanngitsunullu agguarlugit takussusiorneqarput.

Takussutissiaq 7. 18-64-inik ukiullit Nuummi nunallu sinnerani suliffissaqartitsiniutinut agguataarneqarnerat, 2013

	Sulisori- neqar- sinnaasut	Suliffis- sat	Suliffis- saaleqi- sut	Sulisori- neqar- sinnaasut avataan- ni	18-64 ukiullit
<i>2013-imi qaammammut agguaqatigiissillugu</i>					
Nuuk illoqarfia	8.988	8.359	629	2.461	11.449
Nunap sinnerani	18.033	15.937	2096	7.028	25.061
Nuna tamakkerlugu	27.021	24.296	2725	9.489	36.510
<i>18-64-inik ukiullit procentinngorlugu</i>					
Nuuk illoqarfia	78,5	73,0	5,5	21,5	100,0
Nunap sinnerani	72,0	63,6	8,4	28,0	100,0
Nuna tamakkerlugu	74,0	66,5	7,5	26,0	100,0

Aallerfik: Nunatta Naatsorsueqqissaartarfiani naatsorsuutinut nalunaarsuiffiup 2015-imi novembarip qaammataani saqqumiussai aallaavigalugit nammineq naatsorsuinerit.

Illoqarfiit pingaarnersaanni ineriartorneq qanoq akimmiffilersuitiginersoq Takussitissiami takuneqarsinnaavoq. Taamatut ineriartornermi pisariaqaraluartumik kalaallit imatut sulisorinniarneqanngillat, tamannalu nunap aningaasaqarneranuinnaanngitsoq, aammali inuit

ataasiakkaat imminnut ilaquuttaminnillu pilersuinissaannut akimmiffilersuilluni.

Kalaallit Nunaat tamaat isigalugu sulisorineqarsinnaasut pingajorarterutaat ataavartumik piffissap ilaannaaniluunniit suliffissaqartinneqarneq ajorput. Nuup illoqarfiani 27,0 procentiupput, sinerissamilu 36,4 procentiullutik.

4.8 Illoqarfiit pingaarnersaata kommunia, imminuinnaq naammagerpasissoq

Namminersorlutik Oqartussat illoqarfiit pingaarnersaannik pingaartitsinerata kingunerisaanik illoqarfiit pingaarnersaat imminuinnaq naammagisumik kommuneqalersimavoq. Illoqarfiit pingaarnersaanni kommuni inissiaatileqatigiiffimmik nammineq pigisaminik pilersitsisimavoq, kommunit peqatigiiffiannit ilaasortaajunnaarpoq, soorluttaaq nittartakkani allanilu pisortat ataatsimoortumik suleqatigiiffigisaanni peqataajumangitsoq.

Illoqarfiit pingaarnersaanni kommuni imminut ineriartorfittut taagorpoq, taamaakkaluartorli ataatsimut tapiissutitigut isertitat, nunalu tamakkerlugu akileraarutitigut isertitat allaffissornikkut suliarineqarnerinit isertinneqartartut isertitaapput, illoqarfiit pingaarnersaannimi aningaasanik isaatitineq annertuallaangilaq.

4.9 Aaqqissuussaannerup aaqqissuuteqqinneqarnissaa unittooqqasoq

Namminersorlutik Oqartussat suliassaataat kommuninut nutaanut nukittunerusunut nussorneqarsinnaaniassammata, suliatigut ilisimasallit amerlisinniarlugit kommunit kattussuunneqarput. Taamaakkaluartooq aaqqissuussaannerup manna tikillugu aaqqissuuteqqinneqarnerani akileraarutitigut suliassat pisortallu sanaartortitsineri eqqarsaatigalugit pingaartumik qitiusunngorsaasoqarpoq, tamatumalu kingunerisaanik pingaartumik aningaasatigut teknikkikkullu tunngasuni kommuninini suliffeqarfiit ikiligaluttuinnarput, illuatungaanilu Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutaat amerligaluttuinnarlutik. Kommunit aaqqissuuteqqinneqarnerat – siunertarineqartut akerlerluinnaanik – akileraarutitigut akiliisitsiniartarnikkullu suliassat qitiusunngorsarneqarnerinik aallartippoq. Taamaalilluni aaqqissuussaannerup aaqqiissuuteqqinneqarnissaani pingaarnertut anguniakkat killorluinnaanik ingerlasoqarpoq.

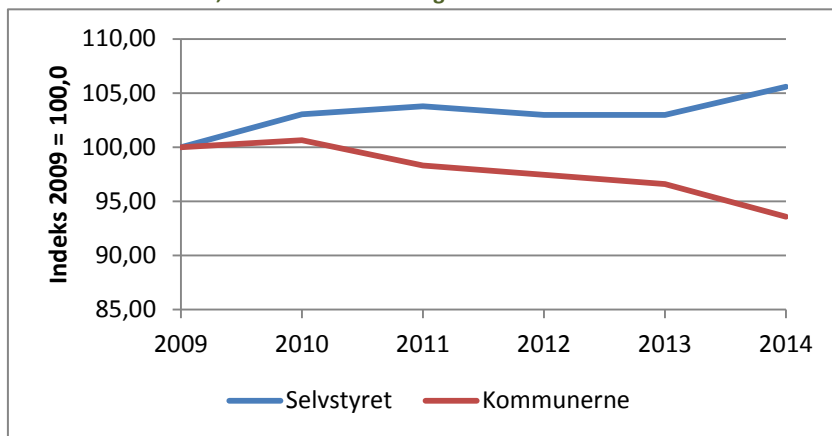
Tamanna ilusiliaq 4-mi takussusiorneqarpoq.

Namminersorlutik Oqartussani piffissaq tamakkerlugu 2009-mi sulisut 3.385-ippup, kommuninilu 6.565-iullutik.

Namminersorlutik Oqartussani piffissaq tamakkerlugu sulisut 2014-imi amerlisimallutik 3.574-iupput, illuatungaanili kommuninini ikilillutik 6.143-sut.

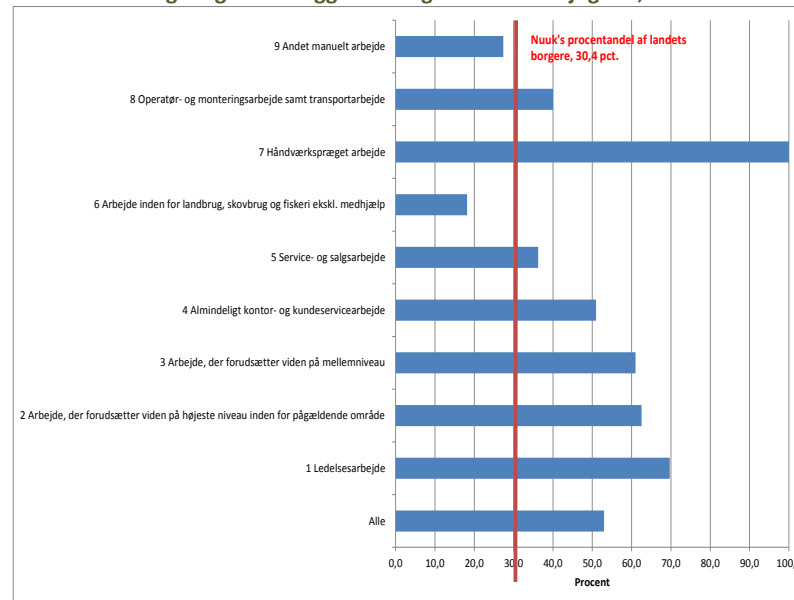
Ilusiliaq 4. Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu piffissaq tamakkerlugu atorfiit nikeriarnerat, 2009-mit 2014 tikillugu

Aallerfik: Nunatta Naatsorsueqqissaartarfiani naatsorsuutitut nalunaarsuiffiup 2015-imi novembarip qaammataani saqqumiussai aallaavigalugit nammineq naatsorsuinerit.

Namminersorlutik Oqartussani ineriartorneq pingaartumik illoqarfiit pingaarnersaannut iluaqutaavoq. Ullumikkut Namminersorlutik Oqartussani piffissaq tamakkerlugu atorfillit 53,0 procentii Nuummiipput, naak aali Kalaallit Nunaat tamakkerlugu innuttaasut 30,4 procentiinnai illoqarfiit pingaarnersaanni najugaqaraluartut.

Ilusiliaq 5. Namminersorlutik Oqartussat piffissaq tamakkerlugu sulisui atorfinnut assigiinngitsunut agguataarlugit Nuummi najugallit, 2014

Aallerfik: Nunatta Naatsorsueqqissaartarfiani naatsorsuutitut nalunaarsuiffiup 2015-imi novembarip qaammataani saqqumiussai aallaavigalugit nammineq naatsorsuinerit.

Ilusiliaq 5-imi, Namminersorlutik Oqartussani piffissaq tamakkerlugu sulisut kisimik takussusiorneqarput. Pisortat suliffeqarfiutaanni sulillutik illoqarfiit pingaarnersaanni najugallit qassiunersut pillugit Namminersorlutik Oqartussat naatsorsuusiornikuunngillat imaluunniit tamanut nalunaaruteqarnikuunatik, taamaakkaluartorli naatsorsuusialq taanna saqqummiunneqaraluarpat, Namminersorlutik Oqartussani piffissaq tamakkerlugu sulisut siuliani takussutissiarineqarnerinut sanilliullugu qanoq assigiinngissitsissagaluarnersoq qularutissaanngilaq.

4.10 Sanaartortitsinerit qitiusumit aqunneqarnerat

Sanaartornermut tunngasut tamaasa siammarternagit Namminersorlutik Oqartussat qitiusunngorsaasimanerat pitsaassutsimut, suliffissaqartitsiniarnermut, suliffinnillu misiliisut amerlassusiinut sunniuteqarpoq.

Inissialiortitsinermi kvadratmeterinut akigititap Namminersorlutik Oqartussat qularnanngitsumik appartingaatsiarsimagunarpaat, taamaakkaluartorli pingaartumik suliffissaaleqisut suliffinnilu misiliisunik amigaateqarnermik kinguneqartitsilluni sanaartornikkut equngasumik ingerlatitsivoq. Ilutigalugu sanasut namminersortuararpassuit tunniutiinnarnikuupput. Kvadratmeterimut akigititap appasinnerpaaffianiisinneqarnissaanik anguniagaqartuarnerup kingunerisaanik sanaartornerup allanngorartuarneratigut, entreprenørit annerusut suliassat tamakkerlugit/pingaarnertut suliassat nammassinnaanerusarpaat, sulisutillu sinerissamut suliartortissinnaasarlugit, soorluttaaq avataaniit sulisoqarsinnaasartut. Nunarput naligiinnerusumik ineriartortinneqaralaruni, sanasut najugaqavissut suliffinnillu misiliisut sanaartornikkut annerusumik suliassaqartinneqassagalarput.

4.11 Digitaliserinngorsaaneq pingaarnertut suliassaavoq

Nuutsiterinissamik pilersaarutip piviusunngortinneqarnissaa ilutigalugu, najugaqarfiit isorartussutsimikkut tikikkuminaannerat uniffiginagu, annertuumik digitaliserinngorsaanikkut Kalaallit Nunaat maligassiuissunngorlugi pisortat suliassaqarfii tamarmik nutarsarneqassapput. Digitaliserinngorsaanisamut millionit arlallit aningaasaliissutigineqareerput. Maanna aningaasaliissutit atorineqartariaqalerput.

Digitaliserinngorsaanerme nutarsaanikkut eqaallisaanikkullu aningaasat siparneqartut, pisortat suliassaqarfiinik nuutsiterinissap, naleqqussaaniissap, innuttaasunullu atoruminarnerulernissaanut aningaasalersueqataasinnaavoq.

Digitaliseriinissisaq pisortat suliassaqarfiinik eqaallisaataaginnassanngilaq. Eqaallisaanikkut innuttaasunut immikkut eqqugaasimasunut aningaasat amerlanerusut atorineqarsinnaalissapput. Ilutigalugu innuttaasut tamaasa peqataatillugit annertuumik digitaliseriinikkut, nunami oqartussaaqataanerup ineriartorteqqinneqarnissaanut innuttaasut peqataasinnaangussapput.

Digitaliseriinermi Danmark-imi pissutsinik ilaarsivallaarnikkut Kalaallit nunaanni pisortat suliassaqarfii, nunat issittormiut allat assigalugit, najugaqarfiit oqartussallu akornanni isorartussuseq patsisaalluni tikikkuminaannerat soqutaajunnaarsingajavissinnaavaa.

Ullumikkut Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutai suli akisoqisumik Nuummi ataatsimiisitsisarput, isumasioqatigiisitsisarput, saqqummersitsisarlutillu. Sinerissami oqartussat, inuutissarsiutillit innuttaasullu illoqarfiit pingaarnersaannut angalanermut ineqarnermullu aningaasarpasuit atornianngikkunikkit, ulluinnarni sulinerminnilu iluaqutigisinnaasatik pillugit paasisassarsiornissaminnut peqataanngiinnarsinnaapput – aali tamakkua pisartut nunamut akileraartarnitsigut aningaasaleeqataaffigigut.

Nunatsinni isorartoqisumi suliniut annertoq ineriartortinneqaruni, pisortallu suliffeqarfiutaasa inoqarfinnut nuutsiterneqarnerinut ilanngunneqaruni, taava pisortat suliassaqarfiutaasa digitalinngorsarneqarnerat ilutigalugu ineriartortinneqarsinnaavoq. Kalaallit Nunaanni pissutsit atuuttut aallaavigalugit qarasaasianut tunngasunik suliffeqarfiit nunarsuarmi niueqatigiinnermi ingerlalluortoqalereerpoq.

4.12 Qitiusumit aqutsinissaq pingaarnertut anguniagaava?

Kommuninut tatiginninnginneq qitiusumik allaffeqarfimmut kingunerluuteqannguatsiarpoq. Illoqarfiit pingaarnersaata avataani kalaallit tatigineqartuusinnigillat.

Allaanngiivippoq ima oqariartaaseqartoqartoq: Namminersorlutik Oqartussat suliassaataat kommuninut kalaallinullu inuiaqatigiinnut nussornagit illoqarfiit pingaarnersaaniisikkusunneruagut.

5 Nunap immikkoortortaasa sunniivigeqatigiinnerat

Kalaallit tamarmik tatigineqarnerat pilersinneqaqqittariaqarpoq. Illoqarfiit pingaarnersaanni najugallit uagutsitulli innerinik upperinnineq. Tamanna ukialuit ingerlanerini Namminersorlutik Oqartussat illoqarfiit pingaarnersaanni suliffeqarfiutaannit 600-t sinerissamut nussorneqarnerisigut, aqqissuussaanerullu aqqissuuteqqinneqarnissaata ingerlanneqarnerisigut tamanna anguneqassaaq. Naligiimmik siunissaqarnissaaq pilersissavarput.

Suliffeqarfiit nutaat suliffeqarfitoqqallu Namminersorlutik Oqartussat Nuummiit sinerissamut nuutsinnikuunngilaat, naallu sunniivigeqatigiinnissaaq anguneqarsinnaakutsooralu artoq aqqissuussaanerup aqqissuuteqqinneqarnissaa ingerlateqqinnikuunagu.

Ukiut tuusintilikkuutaat nutaap aallartinnerani Namminersorlutik Oqartussat piginnaasat nussorsimanngisaanut, nunap immikkoortortaasa assigiinngitsutigut nukittuffii akuutinneqartariaqarput. Taamaalilluni nuna kingumut nukittuumik inississinnaaqqullugu, naalagaaffimmiillu suliassat amerlanerusut tiguneqarsinnaalersillugit, suliatigut

piginnaasat nukittuut ineriartortinneqassagalarput. Naligiimmik siunissaqarnissarput pilersissavarput.

Kalaallit Namminersorneq Pillugu Isumalioqatigiissitaat taamanerniilli innersuussutigisimavaat, nunap immikkoortortaani inuutissarsiutitigut ineriartortitsinissamut pisortat suliffeqarfiutaat tunngavissiissasut. Isumalioqatigiissitami ilaasortat tamarmik, malitsigisaanillu Inatsisartuni ilaasortat tamarmik tapersersugaannik Namminersorneq Pillugu Isumalioqatigiissitaata innersuussutigaa, ” *Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitat kaammattuutigaat pisortat ingerlatsivii nunap immikkoortuinut siammarterneqassasut, taamaalilluni assersuutigalugu ilinniarfeqarfiit pisortallu ingerlataqarfii allat piginnaanernik siammarterinissaminnut aallaavigissaarnerulersikkumallugit. Tassuunakkut pitsaassuseq ataatsimullu ingerlatsinerup iluaqtissartai qulakkeerneqassapput. Illoqarfinnik inuussutissarsiutinut naleqqussaaneq taama ittoq suliffeqarfinnik kiffartuussiviusunik allanillu pilersitsinissamut periarfisseeqataassaaq, najukkani suliaqarfinni assigiinngitsuni inuussutissarsiutit malittaasut pivusorsiorfiusumik immikkut ilisimasaqarfiullutik ingerlatsisinnaanissaannut tunngavissiiiffiusumik. Immikkut ilisimasaqarfiusunik aqqissuussineq tassaasinnaavoq isumaginninnermut peqqissaanermullu ilinniartitaanernik siammarterineq kiisalu suliffinnik suliassaqarfinni taakkunanani marlunni immikkut suliaqartunik pilersitsineq.*”

Illoqarfiit pingaarnersaanni atorfiit qanoq nuutsiterneqarsinnaanersut, sinerissamilu suliffeqarfiit

pioereersut qanimut sunniivigeqatigalugit suliassat nutaat qanoq ineriartortinneqarsinnaanersut tulliuuttuni siunnersuutigineqarpoq.

Siunnersuutigineqartutut atorfinnik nuutsiterisoqartariaqarpoq. Soorunalimi matumani siunnersuut pineqarpoq, nuutsiterinerlu iluatsinneqarsinnaasoq tassuunakkut takussusiorneqassalluni. Pisortat suliffeqarfiutaasa piusut ataqatigiinnerat suliallu suliarineqartartut tamakkiisumik isigalugit misissueqqissaarnikkut, nuutsiterivinnissaq pilersaarusionerqassaaq.

Atorfillit amerlassusaat pillugit paasissutissat arlalippassuarnut paasiniaanikkut, soorlu assersuutigalugu Inatsisartut Aningaasanut Inatsisaatigut, pisortat suliffeqarfiutaasa ukiumoortumik nalunaarusiaasigut, pisortat nittartagaataasigut il.il. pissarsiarineqarput. Piffissap ingerlanerani atorfillit amerlassusaat allanngoriartorput, taamaattumillu Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutaanni ullutsinni atorfillit amerlassusivii tulliuuttumi misissueqqissaarnermi nikingasinnaallutik.

5.1 Kommune Kujalleq

Qaqortoq-mi Campus Kujalleq, pingaartumik ilinniarnertuunngorniarfik aamma Niuernermik Ilinniarfik eqqarsaatigalugit suliatigut ilisimasaqarluartunik atorfeqartoqarpoq. Nuummi Niuernermik Ilinniarfik Qaqortoq-mut nuunneqaralarpat, ilinniarfik

nukittunerusumik inissisimalissaaq. Campus Kujalleq aamma Nuuk-mi Niuernermik Ilinniarfik ataatsimut siulersuisoqareerput, ilinniartitaanerup aaqqissuuteqqinneqarnissaanilu allassimavoq, ilinniarfiit taakku marluk Qaqortoq-mi ataatsimoortinneqarunik iluarnersasooq. Nuuk-mi Niuernermik Ilinniarfimmi atorfiit 36-t tamarmik Qaqortoq-mut nuunneqarsinnaapput.

Qaqortoq-mi niuernerup iluani ilinniarfeqarluarnera patsisaalluni, inuutissarsiutitigut niuernikkullu pisortat siunnersuisarfiat Qaqortoq-mut inissinneqaruni pissusissamisooreerpoq. Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutaat Greenland Holding, Greenland Venture, Greenland Business aamma Visit Greenland inuutissarsiutinik takornarialerinermillu ingerlataqarput, soorluttaaq aallarnisaanianut siunnersuisartut. Suliffeqarfiit iluaqutissanngorlugu ataatsimoortinneqarsinnaagalarput. Suliffeqarfinni pingasuusuni atorfiit 13-it tamarmik Nuuk-miit Qaqortoq-mut nuunneqarsinnaapput.

Suliffeqarfiit ingerlanerat pillugu Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup ersarissumik paasinninnissani pisariaqartippaa, soorluttaaq niuernerup iluani ilinniartut akileraartarnermut tunngatillugu malittarisassanut ataqqinnillutillu tamatuminnga ilisimasaqarluarnissaminnik ilinniartariaqartut. Tamanna Qaqortoq-mi ineriartortinneqaruni iluaqutaasussaavoq. Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmi atorfiit 29-t tamarmik Nuuk-miit Qaqortoq-mut nuunneqarsinnaapput.

Qaqortoq Nunatsinni siullersaalluni immap naqqatigut kabelilerneqarpoq, illoqarfilli nunaqarfilla qanitarisai immap naqqatigut kabeleqaratik. Digitalinngortitsinermut aqutsisoqarfik Qaqortoq-mut nuunnermigut, immap naqqatigut kabelilimmiilluni kabelitaqanngitsumiillunilu assigiinngissusaa annerusumik paasisimasaqarfigilissagaluarpa. Ilutigalugu Campus Kujalleq Nunatsinni ilinniarfiit akornanni qarasaasiaq atorlugu ilinniarfiterusartut ilagaat, soorluttaq Visit Greenland, Greenland Business aamma Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik qarasaasiatigut attaveqarnissaminnik annertuumik pisariaqartitsisut. Qarasaasianik atuinermi Qaqortoq-mi sunniivigeqatigiilertoqassagaluarpoq. Digitalinngortitsinermut aqutsisoqarfimmi atorfiit 16-it tamarmik Nuuk-miit Qaqortoq-mut nuunneqarsinnaapput.

Narsaq INUILI-qarnermigut NEQI A/S-eqarnermigullu kalaallinik atuisunik toqqaannartumik attaveqartarnikkut nukittuumik inissisimavoq. Ilutigalugu niuernerup iluani ilinniarfeqarfiusumut Qaqortoq-mut Narsaq ungasinngilaq. Siunissami niuerfiit ingerlalluarnissaat atuisartunut qulakkeerumallugu, Atuisartoqarnermut Unammilleqatigiinnermullu Aqutsisoqarfik Narsaq-mut nuunneqaruni pissusissamisuuginnassaaq. Atuisartoqarnermut Unammilleqatigiinnermullu Aqutsisoqarfimmi atorfiit 21-t tamakkerlugit Nuuk-miit Narsaq-mut nuunneqarsinnaapput.

Kalaallit Nunaata Kujataata Nuna tamakkerlugu inuussutissatigut pilersorsinnaavaa. Inuussutissatigut nunap imminut pilersorsinnaaneranut suliniutit ineriartorteqqitassat ataatsimoortinneqarnerisigut, tassungalu atatillugu Kalaallit Nunaata Kujataanut inissinneqartariaqarput.

Inatsisartut ombudsmandeqarfiata inissinneqarsimanagera tulluanngimmat, Inatsisartut ombudsmandeqarfiani atorfiit aqqanillit tamarmik Nuuk-mit Nanortalimmut nuunneqarsinnaapput.

Narsarsuaq Kalaallit Nunaata Kujataani nunap qaavani sikunik misissuisarfiuvoq. Namminersorlutik Oqartussat angallannermut tunngatillugu nakkutilliisoqarfia misissuisoqarfialu Narsarsuaq-mut nuutsinneqaruni pissusissamisoornerussaaq, taamaalilluni immikkoortortat taakku marluk imminnutunniivigeqatigiissinnaalerniassammata. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaata Kujataani angallannikkut aqqissuussaana iluarsiiffiqartariaqarpoq, nunammi immikkoortortaannut allanut sanilliullugu Narsarsuaq-mi mittarfik eqqaassangikkaanni mittarfeqanngimmat. Kalaallit Nunaata Kujataa mittarfeqarpoq, qulimiguuleqarpoq, sikusarpoq, sikorsuaqartarpoq, illoqarfinni angisuunik suliffeqarfeqarpoq, nunaqarfinni mikisunik suliffeqarfeqarpoq, savaateqarfeqarpoq il.il., taamaattumik angallannermut tunngasut tassani katersuunneqarunik tulluarnerussagaluarpoq. Namminersorlutik Oqartussat

angallannermut tunngatillugu nakkutilliisoqarfiani misissuisoqarfianilu atorfiit arfineq-marluk tamarmik Nuuk-miit Narsarsuaq-mut nuunneqarsinnaapput.

5.2 Kommuneqarfik Sermersooq

Paamiut qangaaniilli Kalaallit Nunaanni Imarsiornermik Ilinniarfeqarpoq, taamaakkaluartorli Namminersorlutik Oqartussat Imarsiornermik Ilinniarfiup qullersaqarfianik Nuuk-mut inissisiisimanagera tulluanngilaq. Imarsiornermik Ilinniarfimmuut tunngasut Nuuk-miittut Paamiut-nut nuutsinneqarnerisigut, imarsiornermut tunngasunut ilisimasat annertusitillugit taakku Paamiut-nut nuutsinneqartariaqarput. Nuuk-mi imarsiornermik ilinniarfimmi atorfiit 15-it tamarmik Nuuk-miit Paamiut-nut nuunneqarsinnaapput.

Nunatsinni umiarsuaateqarfiit annersaat Royal Arctic Line-mi suliffiit Paamiut-nut nuutsinneqaraluarpata, nunatsinni imarsiornermut tunngasunut Paamiut qitiusumik inissinneqarsinnaassagaluarpoq. Taamaalilluni ilinniartut siunissami umiarsuaatileqatigiiffimmi sulilerumaartussat suliffeqarfiup qanillissavai. Taamaaliornikkut pineqartut Paamiut-ni ataatsimoortinneqarnerisigut, ilinniarfiup suliffeqarfiullu akornanni sunniivigeqatigiinnermik kinguneqalissaaq. Royal Arctic Line-p Nuuk-mi qullersaqarfiani atorfiit arfinillit Paamiut-nut nuunneqarsinnaapput.

Nukissiorfiits qullersaqarfia aamma Paamiut-nut nuunneqassaaq. Atorfiit 65-it missaat pineqarpoq.

Tasiilaq Kalaallit Nunaanni frimærkinut tunngasunut qangaaniilli qitiusumik inissisimavoq. TELE POST-ip allakkerivittaa Tunumut nuunneqaraluarpat, inuutissarsiutitigut aqqissuussaaneq TELE POST-illu allakkerivittaa iluaqutissartaassagaluarput. POST Nuuk-mi atorfiit 20-t tamarmik Tasiilaq-mut nuunneqarsinnaapput.

Tunu, tunumiullu oqaasii Kitaanit eqqumaffiginarneqannginnerat, Tasiilaq-p Tunumi illoqarfiit pingaarnersaatut qangaaniilli uparuartortarpaat. Kingullermik tamanna Saammaasseqatigiinnissamut isumalioqatigiissitap suliatut eqqartorpaa. Taamaattumik Saammaasseqatigiinnissamut isumalioqatigiissitaq Tasiilaq-mut inissinneqaruni pissusissamisoornerussagaluarpoq, taamaalilluni Tunup Kitaatalu aamma Kalaallit Nunaata qangalu nunasiaateqarnikup Danmark-ip akornanni saammaasseqatigiinnissamik suliaqarniassammat. Saammaasseqatigiinnissamut isumalioqatigiissitami atorfiit marluk Nuuk-mit Tasiilaq-mut nuunneqarsinnaapput.

5.3 Qeqqata Kommunia

Sisimiut Teknikkimik Ilinniarfeqarnermigut, Center for Arktisk Teknologi-qarnermigut aamma A/S Inissiatileqatigiiffik INI-eqarnermigut Kalaallit Nunaanni teknologimut tunngasunut qitiusumik ilinniarfeqarfiuvoq. Taamaakkaluartoq INI Sisimiuni angerlarsimaffeqaraluartoq, pisortaanertut atorfik

ilanngullugu atorfiit arlallit illoqarfiit pingaarnersaannut INI-mi siulersuisut inissiiernermikkut suliffeqarfik sanngiinnerusumik inissisimalersippaa. Suliffeqarfiup pisortaanera Nuuk-milu sulisut sinneri Sisimiunut utertinneqartariaqarput. INI-p Nuuk-mi 'qullersaqarfiani' atorfiit qulit tamarmik Sisimiut-nut nuunneqarsinnaapput.

INI-p sanaartornermut immikkoortortaa qanga aamma Sisimiuniinnikuugaluartoq Nuuk-mut nuutsinneqarnikuuvoq, kingornalu Namminersorlutik Oqartussat ataanut nuutsinneqarluni. INI-p Sisimiut-ni qullersaqarfia eqqarsaatigalugu piginnaasat taakku pissusitoqaannut utertinneqaralarunik suliatigut suleqatigiinnissamut iluaqutaassagalarpoq. Ineqarnermut Naalakkersuisoqarfiup avataani ineqarnermut illuutinullu tunngatillugu immikkoortortaqarfinni atorfiit 24-t tamarmik Nuuk-miit Sisimiut-nut nuunneqarsinnaapput.

Kalaallit Nunaanni Teknikkimik Ilinniarfik Sisimiuniippoq, taamaakkaluartorli atorfiit 34-t, pingaartumik Nuuk-mi Saviminilerinermik Ilinniarfimmiillutik.

Saviminilerinermik Ilinniarfik, atorfiillu tassaniittut Sisimiut-nut nuunneqaralarpata sunniivigeqatigiittoqartorujussuussagalarpoq. Tamanna aamma ilinniartitaanerup aqqissuuteqqinneqarnissaani allassimavoq. Nuuk-mi Teknikkimik Ilinniarfimmi atorfiit 34-t tamarmik Sisimiut-nut nuunneqarsinnaapput.

Sisimiut teknologimut ilinniarfeqarmat, Asiaq misissueqqissaartarfittut teknikkikkut suliffeqarfinnut oqartussanullu sullissisuuvoq, Sisimiut- nuunneqaruni aamma pissusissamisuuginnassaaq. Teknikkimik Ilinniarfimmi teknikkimut ilinniarfiit assigiinngitsut Asiaq-llu teknikkikkut misissueqqissaartarneri imminnut sunniivigeqatigiilissagalarput. Asiaq-mi atorfiit 21-t tamarmik Nuuk-miit Sisimiut-nut nuunneqarsinnaapput.

Kalaallit Nunaata inuusuttai aatsitassalerinerup uuliasionerullu iluani ilinniartitsisaraluni Aatsitassalerinermik Ilinniarfik aamma Sisimiut Teknikkimik Ilinniarfiata ataaniippoq. Greenland Oil Spill Response A/S aamma illoqarfiit pingaarnersaanni pilersinneqarnikuuvoq, taamaalillunilu atortussat ilisimasallu Aatsitassalerinermik Ilinniarfimmut attuumassuteqaratik. Greenland Oil Spill Response A/S suliffeqarfittut atorunnaarseriarlugu, Sisimiut-ni Aatsitassalerinermik Ilinniarfimmut iluaqutissanngorlugu nuunneqarsinnaavoq. Greenland Oil Spill Response A/S-imi atorfiit marluk Nuuk-mit Sisimiut-nut nuunneqarsinnaapput.

Sisimiut-ni ARTEK-mi aatsitassanut ingeniør-ingorniarfeqarnermigut aamma Aatsitassalerinermik Ilinniarfeqarnermigut geologiip tungaatigut nunami ilinniarfeqarpoq, taamaattumillu geologiimut tunngasut Sisimiut-nut nuunneqaralarpata sunniivigeqatigiinneq pilersinneqassagalarpoq. Atorfiit arfineq-pingasut Nuuk-miit Sisimiut-nut nuunneqarsinnaapput.

Maniitsoq nunami imaanilu pisuussutinik atorluaasarpog. Taamaalilluni ATI aamma Arctic Green Food Maniitsoq-miinnikuupput, massakkullu namminersortoq Lilleholm aamma Royal Greenland nunami imaanilu uumasut aalisakkallu atorluarlugillu nutaaliornernik ingerlatsillutik. Maniitsoq immap nunallu qanitarisaaniimmat, aalisarnermut akuersissutinik nakkutilliisoqarfik piniarnermullu nakkutilliisoqarfik Maniitsoq-mut inissinneqarunik tulluarnersagaluarpoq. Aalisarnermut akuersissutinik nakkutilliisoqarfimmi, piniarnermullu nakkutilliisoqarfimmi atorfiit 20-t tamarmik Nuuk-miit Maniitsoq-mut nuunneqarsinnaapput.

1970-ikkut 2010/2011-milu uuliasiorsimanerpassuarnut Maniitsoq qitiusumik inissisimanikummat, Kalaallit Nunaanni uuliasiornermik ingerlatseqatigiiffik Nunaoil A/S Maniitsoq-mut nuunneqaralaruni tulluarnersagaluarpoq. Nunaoil A/S-imi atorfiit arfineq-marluk tamarmik Nuuk-miit Maniitsoq-mut nuunneqarsinnaagaluarput.

Kangerlussuaq Kalaallit Nunaata iluani timmisartuussinikkut qitiusumik inissisimalluni, nunat tamalaat akornanni mittarfeqarfeqarpoq. Ilutigalugu Mittarfeqarfiit sulisuisa amerlanersaat Kangerlussuaq-miipput, taamaakkaluartorli Mittarfeqarfiit qullersaqarfia Nuuk-miilluni. Tamatuma kingunersiaanik suliffeqarfiup suliaasa annertunersaat aserfallatsaalineqaratillu iluamik ilisimaneqanngillat. Taamaattumik Mittarfeqarfiit qullersaqarfiani atorfiit 15-it

tamarmik Nuuk-miit Kangerlussuaq-mut nuunneqarsinnaapput.

5.4 Qaasuitsup Kommunia

Ilulissat Perorsaanermik Ilinniarfeqarpoq, taamaakkaluartorli meeqqanut inuusuttunullu tunngatillugu ilinniartitaanermut ilisimatusarnermullu tunngasut Namminersorlutik Oqartussat illoqarfiit pingaarnersaannut inissinikuuat. Taakku illoqarfimmi ataatsimi, tassalu Ilulissani ataatsimoortinneqaralarpata, Ilisimasanik katersuiveqalissagaluarpoq. Meeqqat mikinerinit sammillugit Perorsaanermik Ilinniarfik aamma meeqperivinnik atuarfinnillu inerisaasog ilinniartitaanermut aqutsisoqarfik (siornatigut Inerisaavik) suleqatigiilluarnerrularunik iluaqutaassagaluarpoq. Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfimmi atorfiit 42-t tamarmik Nuuk-mit Ilulissanut nuunneqarsinnaapput.

Namminersorlutik Oqartussat ataani meeqqanut inuusuttunullu suliniutit allat aamma Ilulissaniittariaqaralarput. Imaappog, meeqqanut inuusuttunullu tunngasut immikkut suliniutit aamma qitiusumik siunnersuisarfik. Immikkoortortani taakkunani marlunni atorfiit 17-it tamarmik Nuuk-mit Ilulissat-nut nuunneqarsinnaapput.

Isumaginninnermi sunnersortinngorniarfik aamma Ilulissat-nut nuunneqarsinnaakutsoorpoq, taamaalilluni perorsaanermik ilinniarfillu sunniivigeqatigiilerniassammata,

soorlutaaq ilaqutariinni pingaartumik meeqqat
isumaginninnermilu siunnersuineq
qitiusunngorniassammata. Isumaginninnermi
siunnersortinngorniarfimmi atorfiit arfinillit Nuuk-mit
Ilulissat-nut nuunneqarsinnaapput.

Ilulissat ilinniartitaanermi qitiusumik inissikkumaarnissaa,
aralinnillu unnuisarfeqarnera eqqarsaatigalugit,
Namminersorlutik Oqartussat inersimasunut
ilinniarfiutaannut tunngatillugu pikkorissaasarneri tassunga
aamma nuutsinneqarsinnaapput. Takornariaqarpiangiffiup
nalaani ilinniartitaanikkut pikkorissaanerit amerlanersaat
Ilulissat-ni ingerlanneqartalerualarpata, Kalaallit Nunaat
tamaat isigalugu iluaqutissartaqalissaaq. Inersimasunut
ilinniarfiit eqqarsaatigalugit Namminersorlutik Oqartussat
pikkorissaatitsisarfiiani atorfiit tallimat Nuuk-mit Ilulissat-nut
nuunneqarsinnaapput.

Ukiut tusindilikkaat nutaap aallartinnerani, Ilulissat Kalaallit
Nunaanni pingaarnertut aalisartoqarfittut
ineriartornikuuvoq, matumanimi Ilulissat eqqaani qalerallit
raajallu annertuumik pisarineqartarmata. Taamaalilluni
Kalaallit Nunaannit avammut tunioraanermi Ilulissat
annertuumik sunniuteqartarpoq, Kalaallit Nunaannilu
aalisakkerivik pingarneq, avammullu tunisinerit annersaat
Ilulissat-nut nuunneqarunik
pissusissamisuginnassagaluarpoq. Royal Greenland-ip Nuuk-
mi qillersaqarfiani atorfiit 47-t tamarmik Nuuk-mit Ilulissat-
nut nuunneqarsinnaapput.

Aasiaat ilinniarnertuunngorniarfeqarnermigut
ilinniartitaanikkut pingaarutilimmik inissisimavoq,
taamaakkaluartorli ilisimatusarnikkut suliffeqarfiit / atorfiit
Namminersorlutik oqartussat Aasiaat-nut
inissinnikuunngilaat. Tamatuma saniatigut meeqqat
inuusuttullu aallaavigalugit Ilulissat ilinniarfeqarfiusoq
Aasiaat ungasinngisaaniippoq, taamaattumillu tassunga
atatillugu ilisimatusarnermut tunngasut Aasiaat-nut
inissinneqaraluarpara sunniivigeqatigiittoqalissagaluarpoq.
Peqqinnissamut pinaveersaartitsinermullu nunami centeri
illoqarfinni pilersinneqaraluarpat iluaqutaassagaluarpoq.
Illoqarfiit pingaarnersaanni Peqqissutsimut Pitsaaliuinernullu
Aqutsisoqarfik, nunatsinnilu peqqissutsimut
ilinniartitaanermullu tunngasut immikkoortortaqarfiit, Kræft-
ilu pillugu pilersaarut tassunga
nuutsinneqakutsoorsinnaagaluarput. Peqqissutsimut
tunngasuni taakkunani pingasuni atorfiit 73-it tamarmik
Nuuk-miit Aasiaat-nut nuunneqakutsoorsinnapput.

Nunatsinni nakorsaaneqarfimmi atorfiit arfinillit tamarmik
Nuuk-miit **Uummannaq**-mut nuunneqarsinnaapput.
Matumani Nuuk-mi eqqumiitsuliornermi ilinniarfimmi atorfiit
marluk ilanngullugit.

Nuna tamakkerlugu atorfiit eqqarsaatigalugit **Upernavik**
eqqarsaatigineqarsimanngilaq. Illoqarfik qanitarisaani
Uummannaq-mi meeqqanut angerlarsimaffik iluatsittumik
ingerlavoq, illoqarfiit pingaarnersaannilu ulloq unnuarlu
angerlarsimaffik avannaanut nuunneqaruni

pissusissamisoornerugalarpoq. Meeqqanut inuusuttunullu ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit amerlanersaat illoqarfiit pingaarnersaanniipput, taamaakkaluartorli illoqarfiit pingaanersaanni atugassarititaasut qimallugit ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit illoqarfinnut eqqissisimanagerusunut nuunneqaralarpata iluaqutaanerussagalarpoq. Illoqarfiit pingaarnersaanni ulloq unnuarlu angerlarsimaffiit ilaat qulingiluanik atorfeqartoq, Nuuk-miit Upernavik-mut nuunneqakutsoorsinnaagalarpoq.

5.5 Ataatsimut isiginnilluni

Ataatsimut isigalugu Namminersorlutik Oqartussat ataanni atorfiit 600-t, iluaqutissartalimmik Nuuk-miit sinerissamut siammerterneqarsinnaagalarput. Kommuninut nuutsivissanut agguataarlugu nuutsiterinissamut siunnersuut, Takussutissiaq 8-mi takussusiorneqarpoq. Kommuneqarfik Sermersooq-mut nuutsitsisoqarsimasoq takussutissiami takuneqarsinnaavoq, imaappoq Nuuk illoqarfianit kommunip iluani illoqarfinnut allanut nuutsitsisoqarsimasoq.

Takussutissiaq 8. Kommuninut nuutsivissanut agguataarlugu nuutsiterinissamut siunnersuut

Nunap immikkoortortaa	Amerlassutsit
Kommune Kujalleq	133
Kommuneqarfik Sermersooq	108
Qeqqata Kommunian	147
Qaasuitsup	212
<i>Katillugit</i>	<i>600</i>

Aallerfik: Inatsisartut Aningaasanut Inatsisaat, aallerfiusinnaasullu allat aallaavigalugit nammineq naatsorsuusiat.

Illoqarfinnut agguataarlugit ataatsimoortumik nuutsiterinissaq Takussutissiaq 9-mi takussusiorneqarpoq.

Takussutissiaq 9. Nuutsiterinissaq illoqarfinnut agguataarlugu

Nunap immikkoortortaa	Amerlassutsit
Qaqortoq	94
Narsaq	21
Nanortalik	11
Narsarsuaq	7
Paamiut	86
Tasiilaq	22
Sisimiut	105
Maniitsoq	27
Kangerlussuaq	15
Ilulissat	118
Aasiaat	73
Uummannaq	8
Upernavik	13
Katillugit	600

Aallerfik: Inatsisartut Aningaasanut Inatsisaat, aallerfiusinnaasullu allat aallaavigalugit nammineq naatsorsuusiat.

Siunnersuutigisaaq tamakkerlugu Takussutissiaq 10-mi takussusiorneqarpoq. Matumani immikkoortortat tamarmik illoqarfinnut atorfinnullu agguataarneqarput.

Takussutissiaq 10. Namminersorlutik Oqartussat ataanni suliffeqarfiit nuutsinneqarnissaannik siunnersuut.

Suliffeqarfik	Iloqarfik	Amerlassutsit
Digitalinngortitsinermut aqutsisoqarfik	Qaqortoq	16
Kalaallit Nunaanni Niuernermik Ilinniarfik	Qaqortoq	36
Akilerartarnermut Aqutsisoqarfik	Qaqortoq	29
Greenland Holding	Qaqortoq	2
Greenland Venture	Qaqortoq	2
Visit Greenland	Qaqortoq	9
Atuisartoqarnermut Unammilleqatigiinnermullu Aqutsisoqarfik	Narsaq	21
Inatsisartut Ombudsmandeqarfia	Nanortalik	11
Angallernermut nakkutilliisoqarfik misissuisoqarfilla	Narsarsuaq	7
Kommune Kujalleq	Katillugit	133
Imarsiornermik Ilinniarfik	Paamiut	15
Royal Arctic Line, umiarsuaatileqatigiiffimmi	Paamiut	6
Nukissiorfiit qullersaqarfia	Paamiut	65
Saammaasseqatigiinnissamut isumalioqatigiissitaq	Taasiilaq	2
POST	Taasiilaq	20
Kommuneqarfik Sermersooq	Katillugit	108
Kalaallit Nunaanni Teknikkimit Ilinniarfik	Sisimiut	34
Geologiimut immikkoortortaqarfik	Sisimiut	8
Sanaartukkanut, illuutinullu allaffissorpeq	Sisimiut	24
INI	Sisimiut	10
Oqaasileriffik	Sisimiut	6

Nutserisunngorniarfik	Sisimiut	0
Greenland Oil Spill Response A/S	Sisimiut	2
Asiaq	Sisimiut	21
Aalisarnermut akuersissutinik nakkutilliisoqarfik piniarnermullu nakkutilliisoqarfik	Maniitsoq	20
Nunaoil	Maniitsoq	7
Mittarfeqarfiit	Kangerlussuaq	15
Qeqqata Kommunian	Katillugit	147
Meeqqanut inuusuttunullu immikkut suliniutit	Ilulissat	5
Qitiusumik siunnersuisarfik	Ilulissat	12
Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfik	Ilulissat	42
Pikkorissaasarneq, inersimasunut ilinniarfiit, ilinniartitsisunullu ilinniaqqiffiit	Ilulissat	5
Isumaginninnermi siunnersortinngorniarfik	Ilulissat	7
Royal Greenland	Ilulissat	47
Peqqissutsimut Pitsaaliuinnermullu Aqutsisoqarfik	Aasiaat	36
Peqqinnissamut pinaveersaartitsinermullu nunami suliniutit	Aasiaat	32
Kræft-imut pilersaarut	Aasiaat	5
Nunatsinni nakorsaaneqarfik	Uummannaq	6
Eqqumiitsuliorfik	Uummannaq	2
Ulloq unnuarlungerlarsimaffik	Upernavik	13
Qaasuitsup Kommunian	Katillugit	212
<i>Katillugit</i>		<i>600</i>

Aallerfik: Inatsisartut Aningaasanut Inatsisaat, aallerfiusinnaasullu allat aallaavigalugit nammineq naatsorsuusat.

5.6 Aaqqissuusaanerup aaqqissuuteqqinneqarnissaata aallartinneqarnera

Aaqqissuusaanerup aaqqissuuteqqinneqarnissaa piaartumik aallartinneqartariaqarpoq, kommunillu suliatigut ilisimasaat eqqarsaatigalugit annerusumik pilersitsinissaat angujumallugu, suliassat kommuninut tunniunneqarlutik.

Namminersorlutik Oqartussat ataanni atorfiit nussorneqarnissaata saniatigut, kommunit namminneerlutik nunap immikkoortortaminnik ineriartortitsinnaanissaannut piaartumik periarfissinneqartariaqarput. Aalajangigassat innuttaasunut tunngassuteqartillugit, innuttaasut qanimut suleqatigalugit aalajangerneqartarnissaa matumani pingaartumik tunngaviusaaq.

Matumani pisortat assartuussinikkut pilersuinikkullu suliffeqarfiutaannut sullissinissamik isumaqatigiissusiornissanut kommunit akisussaaffilerneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa pineqarpoq. Illoqarfiit nunaqarfiillu aaqqiissutitut piusunut naammaginnginnertik akulikitsumik oqaatigisarpaat. Sullissinissami isumaqatigiissutit nukissiuutinut imermillu pilersuinermut tunngasunik ilaqartilerlugit ineriartortinneqassapput. Nunap immikkoortortai pingaarnertut sullinneqartartutut, eqaannerusumik akikinnerusumillu assartuussinissamik imaluunniit pitsaannerusumik akikinnerusumillu pilersorneqarnissamik

toqqagassaqaruni, pisortat suliffeqarfiutaanik atuinggissaminnik siunissami periarfissaqartariaqarput.

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat aamma pisortat suliffeqarfiutaasa sunniivigeqatigiinnerini, suliffeqarfiit illoqarfinni nunaqarfinnilu innuttaasut sullitassaat eqqarsaatigalugit suliffeqarfiit soqutigisaat eqqarsaatigineqarpallaarsorinarput.

Pilersaarusiortarneq, sanaartugassanillu pilersaarusiortarneq aamma pingaaruteqarpoq. Nunap immikkoortortai ukiorpasuaanngortuni sanaartugassatigut pilersaarusiortarfigineqarpiaratillugu sanaartorfiunikuunngillat. Tamatumunnga akisussaaffimmik kommunit tigusaluarpata, illoqarfinni nunaqarfinnilu pissutsit aallaavigalugit sanaartugassanik pilersaarusiortoqarsinnaanngussammat, pitsaassuseq ajunnginnerusoq pilersinneqarsinnaanngorlunilu, sanaartorsinnaanerup nalaani ukiullu ingerlanerini sanaartukkat ingerlanneqarsinnaanngussapput.

6 Ingerlariaqqinnissaq

Pisariaqartumik allanngugassat allanngortinneqarneri ilaannikkut iluarineqarneq ajorput. Taamaakkaluartorli eqqissisoqarnissaa anguniarlugu allannguissamat nangaassuteqarnissaq iluatsitsinarpallaanngitsoq, Naalakkersuisut aallanngorarnermikkut misiginikuuat.

Allannguisoqassatillugu, pisariaqartumik sapiissusissaq takutinneqartariaqarpoq. Matumani pingaartumik erseqqissaatigineqassaaq, piffissaliussaq aalajangiisuusorujussuummat. Pisariaqartumik sapiissuteqanngikkaanni, aalajangiinissamilu atuutsitsilernissamullu isumaqatiginninniannngikkaanni, nunap immikkoortortai illoqarfiillu atugarliogisut, ineriartortinneqannginnermikkut qimagarneqalernissaat aarlerinarsinnaavoq, taamaalillunilu kommunit aningaasaqaarnerat annertuumik aarlerinartumik inissillutik.

Politikkikkut siulersuisoqannginnera innuttaasut amerlanersaasa takusinnaavaat, pisariaqartumillu allannguissat ingerlanneqartinnagit tassuugu nipituuliutugalugit uparuartuisoqalersinnaalluni ima paasineqarsinnaasumik, politikerit pisariaqartumik ineriartortitsinissamik pilersitsinnaanngitsut qinersisartut qatsukkaat.

Namminersorlutik Oqartussat nuna tamakkerlugu pilersaarutissaanni, assersuutigalugu tulluuttut pingaartumik tunngavigineqartariaqarput:

- Kalaallit Nunaata ineriartortinneqarnerani, nuna tamakkerlugu ineriartortinneqassaaq.
- Pinngortitami pisuussutit Kalaallit Nunaat tamakkerlugu siammaqapput – nunamilu tamarmi atorluarneqassallutik.
- Kalaallit Nunaat aalajaatsoq ataqatigiittorlugu pilersinniarlugu, nunap immikkoortortai tamarmik ineriartortinneqarnissaanik nuna tamakkerlugu pilersaarusionneqarnerani anguniagaqartariaqarneq.

Taakkuninnga pingaaruteqartunik tunngaveqaratik immikkoortortat pilersaarusionerfigalugit nuna tamakkerlugu pilersaarusionerortoqarpat, Kalaallit Nunaanni pissutsit massakkut taamak equngareertigisut aatsaat iluamik equnganerulernissaanut tunngavissiiginnassaaq. Kalaallit Nunaata annersaa atuutaarukkaluttuinnarluni naleqqussaannalissaaq. Illoqarfiit pingaarnersaanni ineqarnikkut il.il. ilungersortoqareertigisooq, Kalaallit Nunaanni taamak equngatigisumik suli ingerlaannassaguni, illoqarfik angerlarsimaffigisartik atuutaarukkaluttuinnalerpat, amerlanerit Danmark-imut nooralissapput.